

*Калініна Л. М.,
доктор педагогічних наук, професор,
учений секретар Інституту педагогіки
НАПН України,
м. Київ, Україна*

*Лісова Н. І.
доктор педагогічних наук,
старший науковий співробітник
відділу економіки і управління ЗСО,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ПРЕДМЕТ РОЗГЛЯДУ В ЗМІСТІ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ КЕРІВНИКА ОСВІТИ

На законодавчому рівні партнерство, як і державно-громадське управління належить до засад державної політики у сфері освіти й тому потребує вивчення керівниками та відбиття в змісті підручника, оскільки відбувається інтеграція державних і громадських форм управління освітою на людиноцентристських і довірчих засадах, розширення можливостей громадського контролю за дотриманням Державного стандарту початкової освіти [1], [Державного стандарту базової середньої освіти](#) [2], стандартів екологічних норм та дотриманням загальноприйнятих цивілізованих норм поведінки.

У науковому дискурсі розрізняють різні види партнерства залежно від ознак класифікації. У Законі України «Про освіту» 2017 р. наведено два види партнерства – державно-громадське та державно-приватне партнерство у сфері освіти (останнє стисло окреслене). Саме тому керівники закладів освіти, які здійснюють державно-громадське управління мають знати засади його реалізації, специфіку його видів і вміти прогнозувати результати від їх упровадження. Слід акцентувати увагу, що партнерство є соціальним за суб'єктами його здійснення, до яких належать: керівники закладів освіти, замовники освітніх послуг, представники громадських організацій та їх лідери, бізнесмени, педагоги, представники державних органів, територіальних громад і органів місцевого самоврядування.

Соціальне партнерство як базисна засада державно-громадської взаємодії представляє такий вид взаємозв'язків, «взаємовідносин між органами влади, інститутами громадянського суспільства, підприємництвом, різними соціальними групами, за якого різні соціально-економічні інтереси досягаються шляхом компромісу взаємовигідних цілей та узгоджених дій» [3, с. 291]. Таке партнерство має різні види – державно-приватне, державно-громадське та галузеве (рис. 1) – і забезпечуватиметься механізмами соціального партнерства, найбільш поширеними серед яких є: механізми науково-громадського консультування, публічного обговорення питань, експертизи, громадського та експертного контролю, соціальний діалог.

Для державно-приватного партнерства властиве «співробітництво між державою Україна, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами в особі відповідних державних органів та органів місцевого самоврядування (державними партнерами) та юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, або фізичними особами-підприємцями (приватними партнерами)», що здійснюється на основі договору в порядку, встановленому Законом України «Про державно-приватне партнерство» (2010 р.) [4] та іншими законодавчими актами. Акцентуємо увагу, що незважаючи на вміщення поняття «державно-громадського партнерства» до Закону «Про освіту» (2017 р.), воно не є визначеним за сутністю. *Державно-громадське партнерство* – це такий вид партнерства, за якого представники державної влади й громадськості тимчасово (ситуативно) вибудовують відносини для вирішення соціально значущих питань, які залежать від мети, масштабності, самих суб'єктів, змісту та способів діяльності, а також від оформлення партнерства. При цьому вважаємо за доцільне розглянути добровільність, ініціативність та активність представників громади і партнерів під час взаємодії.

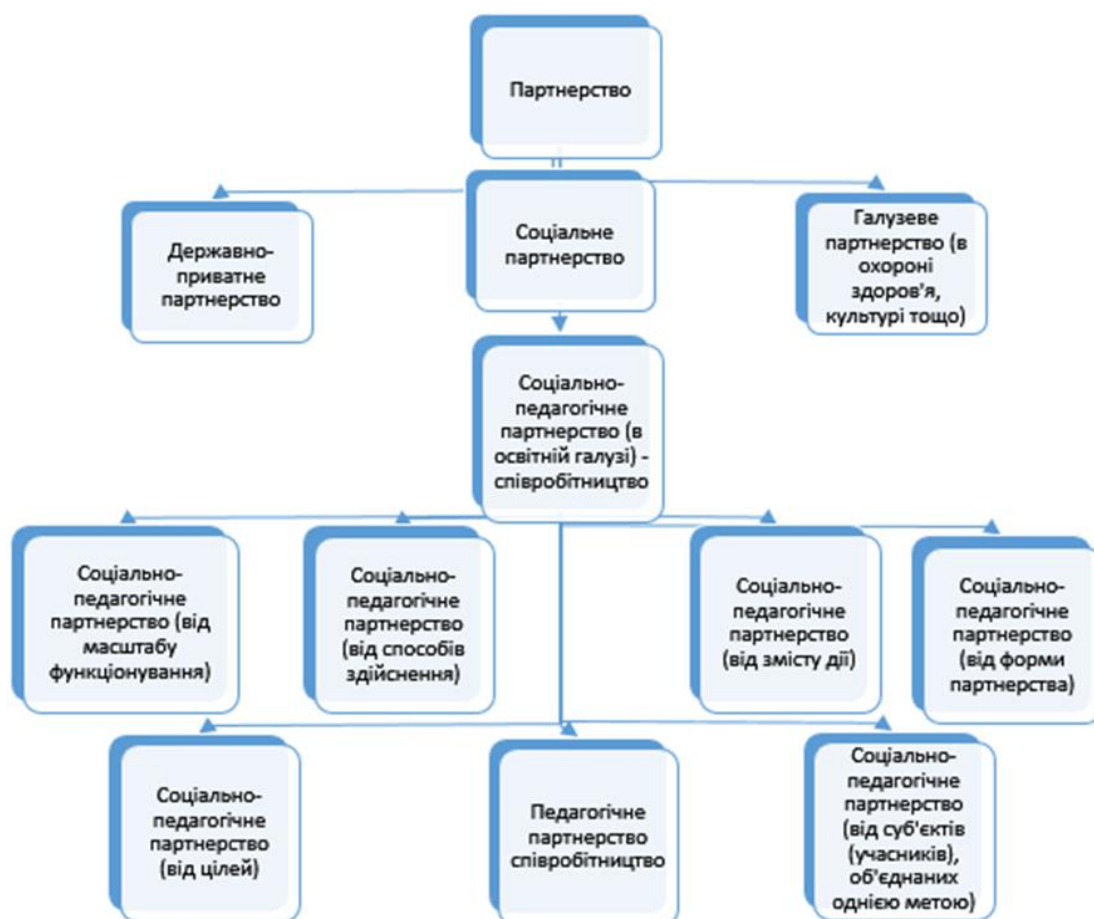

Рис. 1. Види соціально-педагогічного партнерства у сфері освіти

На підставі, аналізу результатів педагогічної практики та рефлексії управлінського досвіду можемо зробити такі висновки: по-перше, не можна лише декларувати взаємостосунки під час партнерства; по-друге, варто через законодавчу базу закріпити сутність цього явища; по-третє,

створити передумови для запровадження такого виду партнерства через навчання залучених суб'єктів; по-четверте, забезпечити мотивацію до добровільної співпраці; по-п'яте, процес реалізації державно-громадського партнерства висвітлювати через різні засоби інформування.

До партнерства віднесено галузеве, особливість якого полягає в організації партнерства між суб'єктами певної галузі. Якщо розглядати партнерство в освітній галузі, то за сферою приналежності воно належить до соціокультурної сфери та за суб'єктами є соціально-педагогічним партнерством. Соціальний складник містить такі суб'єкти: учні та їхні батьки як замовники якісних освітніх послуг, органи самоврядування та самоорганізації, представники громадських об'єднань та громадські лідери, члени освітніх громадських організацій, культурних установ тощо. До педагогічного – належать керівники, педагоги, відповідні органи самоврядування, асоціації педагогів-дослідників, асоціації керівників шкіл, експерти шкільної освіти тощо.

Соціально-педагогічне партнерство розглядаємо як вид соціального партнерства та демократичну взаємодію рівноправних суб'єктів, об'єднаних спільними цілями, які спрямовані, у свою чергу, на створення соціально-освітнього простору на шкільному та міському рівнях з метою «різномірного розвитку, виховання і соціалізації особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізаційної взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання упродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадської активності» [5, с. 5].

Соціально-педагогічне партнерство спрямоване на розв'язання нагальних проблем [6] і системні зміни, насамперед, зміни світогляду людей, в усвідомленні та реалізації свобод, індивідуальних здібностей та розумінні ролі громади як рушійної сили розбудови громадянського суспільства та, безперечно на зміни в культурі та освіті. Результатом соціально-педагогічного партнерства вважатиметься не стільки збільшення кількості партнерів, скільки успішна кооперація діяльності таких партнерів із метою формування людини, гідної довіри, її особистісного розвитку в різних видах діяльності та забезпечення рівного доступу до якісної освіти європейського гатунку. Вартує також на висвітлення в підручнику формальне та неформальне партнерство та терміни їх дії – короткострокові та довгострокові.

Ключові слова: партнерство, соціальне партнерство, соціально-педагогічне партнерство.

Література:

1. Державний стандарт початкової освіти
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text>
2. Державний стандарт базової середньої освіти
URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>
3. Коляда М. Співвідношення понять «соціальне партнерство» і «соціальний діалог» у трудовому праві: теорія та практика. *Публічне право*. 2013. № 4. С. 291–296.

4. Про державно-приватне партнерство : Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2010. № 40. ст.524.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>
5. Нова Українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. / заг. ред. М. Грищенка. Київ : МОН, 2016. 34 с.
6. Калініна Л. М. Проблеми та реалії державно-громадського управління освітою на сучасному етапі розвитку демократичного суспільства. *Постметодика*. 2012. № 3. С. 2–10.